

Broj: 01-11-951/22
Orašje, 23.6.2022. godine

**DOKUMENT OKVIRNOG PRORAČUNA
GRADA ORAŠJA
ZA RAZDOBLJE 2023.-2025. GODINA**

Orašje, lipanj 2022. godine

Na temelju članaka 15., 16., 17. i 18. Zakona o proračunima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 05/18, 11/19, 99/19 i 25/22), Gradonačelnik d o n o s i

DOKUMENT OKVIRNOG PRORAČUNA GRADA ORAŠJA ZA RAZDOBLJE 2023.-2025. GODINA

Poglavlje 1: Uvod

U skladu sa Zakonom o proračunima Federacije BiH¹ izrađen je Dokument okvirnog proračuna Grada Orašja za razdoblje 2023.-2025. godina (DOP). Ovaj dokument predstavlja preliminarni Nacrt proračuna Grada Orašja za 2023. godinu i sadrži preliminarne projekcije za 2024. i 2025. godinu.

Izrada DOP-a za trogodišnji period, kao ključnog strateškog dokumenta koji veže razvojne politike i proračun, je praksa na većini razina vlasti u Bosni i Hercegovini, pa tako i u Gradu Orašju, kao jedinici lokalne samouprave. DOP je ključni rezultat srednjoročnog planiranja i izrade proračuna u „XV koraka“. Suvremeni proces srednjoročnog planiranja proračuna je proces koji ima (I) jasno definiran kalendar i raspodjelu odgovornosti, (II) ima jasnu fiskalnu strategiju temeljenu na razini raspoloživih resursa, (III) omogućava raspodjelu ograničenih resursa na najvažnije gospodarske i socijalne prioritete izvršne vlade, (IV) unapređuje predvidivost proračunskih politika i financiranja, (V) osigurava efikasnije i djelotvornije korištenje raspoloživih resursa, (VI) unapređuje transparentnost odgovornost vladinih politika, programa i procesa donošenja odluka, (VII) osigurava razmatranje financijskih učinaka u narednim godinama pri donošenju odluka u vezi sa politikama, te donošenje tih odluka tijekom ciklusa planiranja proračuna izradom srednjoročnog okvira rashoda tj. DOP-a koji svake godine pripremaju za period za slijedeće tri godine i koji prikazuju srednjoročne makroekonomske i fiskalne projekcije, srednjoročnu fiskalnu strategiju, prioritete potrošnje, te gornje granice rashoda proračunskih korisnika za narednu godinu, kao i preliminarne procjene za slijedeće dvije godine za koje je izvršena projekcija prihoda.

Dokument okvirnog proračuna za period 2023.-2025. izlaže fiskalnu strategiju i proračunske planove za slijedeće tri godine i ima za cilj da razvije osnovu za pripremu proračuna za narednu godinu.

Temelji za izradu proračuna zasnivaju se na procjeni gospodarskog razvoja, potrebama socijalnog sektora, makroekonomskih pokazatelja, te procjeni prihoda i rashoda za godine koje su obuhvaćene DOP-om.

Dokument okvirnog proračuna Grada Orašje za razdoblje 2023.-2025. godina sadrži pet poglavlja:

¹ Zakon o proračunima u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“ broj 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 05/18, 11/19, 99/19 i 25/22);

- 1.- Uvod u DOP za razdoblje 2023.-2025. godina;
- 2.- Srednjoročne makroekonomske prognoze i pretpostavke;
- 3.- Srednjoročna fiskalna strategija;
4. - Upravljanje javnom potrošnjom, i
- 5.- Proračunski prioriteti.

Služba za financije Grada Orašja predlaže Gradonačelniku usvajanje DOP-a² za razdoblje 2023.-2025. godina, kao temelj za pripremu, planiranje i izradu proračuna u nastupajućem razdoblju.

Poglavlje 2: Srednjoročne makroekonomske prognoze i pretpostavke

Unatoč stabilizaciji epidemioloških prilika vezanih za pandemiju virusa COVID-19, početkom 2022. godine gospodarstvo je stavljeno pred nove izazove, uslijed složenih međunarodnih političkih prilika vezanih za ratna dešavanja u Ukrajini, koja su se u značajnoj mjeri reflektirala na globalne ekonomske tijekove, prvenstveno kroz nagle i visoke inflatorne skokove.

Prema zvaničnim podacima Agencije za statistiku BiH, u 2020. godini je u Bosni i Hercegovini ostvaren pad BDP-a od 3,2 % u odnosu prethodnu godinu³. Na bazi raspoloživih podataka nacionalnih računa za tri kvartala i kratkoročnih statističkih pokazatelja za četvrti kvartal 2021. godine, Direkcija za ekonomsko planiranje (DEP) je procijenila da je BiH u 2021. godini zabilježila realni rast BDP-a od 5,4 %.

Uzimajući u obzir najnovija dešavanja u međunarodnom gospodarskom okruženju, snažan rast svjetskih cijena i visoku osnovicu BDP-a iz prethodne godine, DEP-ova projekcija rasta BH gospodarstva u 2022. godini iznosi 2,1 %.

Pod pretpostavkom normalizacije vanjskih faktora i internih dinamika u BiH, očekivana stopa realnog rasta BDP-a trebala bi iznositi 3,1 % u 2023. godini, 3,0 % u 2024. godini i 3,4 % u 2025. godini. DEP-ova pretpostavka je da bi ključni oslonaca gospodarskog rasta tijekom ovoga razdoblja trebala predstavljati domaća potražnja iskazana kroz povećanje privatne i javne potrošnje (investicija).

Poglavlje 3: Srednjoročna fiskalna strategija

Srednjoročne projekcije javnih prihoda u F BiH su usko vezane za pretpostavljenu brzinu oporavka ekonomije u postpandemijskom razdoblju, ali i sa najnovijim negativnim dešavanjima u Ukrajini, koja su se odrazila na cjelokupno svjetsko gospodarstvo. Obzirom na krajnju nepredvidivost mogućih budućih šokova, posebno kada je riječ o ubrzanom rastu inflacije, moguće su značajnije promjene u krajnjem ishodu makroekonomskih pretpostavki, pa tako i projekcija javnih prihoda.

U prvom kvartalu 2022. godine ostvarena je vrlo visoka stopa rasta prihoda od neizravnih poreza od 18,90 % u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Promatrano po vrstama

² Dokument okvirnog proračuna Grada Orašja za razdoblje 2023.-2025. godina

³ BHAS, veljača 2022. godine

prihoda ostvarene su slijedeće stope rasta na razini kvartala: carina 30,20 %, neto PDV 17,3 %, trošarine 15,2 % i cestarine 7,20 %. Imajući u vidu visok rast prihoda u I kvartalu 2022. godine Federalno ministarstvo financija je sačinilo revidirane projekcije javnih prihoda za 2022. godinu i projekcije za razdoblje 2023.-2025. godina⁴, sa posebnim akcentom na projekcije prihoda od neizravnih poreza i to: prihoda od neizravnih poreza za financiranje autocesta i drugih cesta u F BiH (vrsta prihoda 717114), prihodi od neizravnih poreza koji pripadaju jedinicama lokalne samouprave-JLS (vrsta prihoda 717141) i prihoda od neizravnih poreza koji pripadaju Direkciji cesta (vrsta prihoda 717131). U nastavku dajemo cjeloviti prikaz prihoda od neizravnih (indirektnih) poreza koji se planiraju u razdoblju 2023-2025, sa podacima o izvršenju istih u 2020. i 2021. godini, u planu i revidiranom planu za 2022. godinu:

Vrsta neizravnih poreza	Izvršenje 2020	Izvršenje 2021.	Plan 2022.	Revidirani plan 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.	Projekcija 2025.
-717114	326.696	54.539	124.850	122.770	126.580	130.370	134.830
-717131	255.740	149.615	333.050	366.090	355.640	367.490	398.070
-717141	1.448.377	1.753.825	1.747.620	1.920.970	1.866.160	1.928.330	2.088.760
Svega:	2.030.813	1.957.979	2.205.520	2.409.830	2.348.380	2.426.190	2.621.660

Iz gornje tabele vidljiv je trend blagog povećanja prihoda od neizravnih poreza, koji započinje sa „revidiranim“ planom za 2022. godinu u usporedbi sa prvobitnim (još uvijek važećim planom) planom za 2022. godinu. Relativno iskazano taj rast bi trebao iznositi 9,26 % i on bi se nastavio i u 2023. godini, po stopi od približno 6,48 %, zatim u 2024. godini, kada bi rast ovih prihoda u odnosu na „baznu“ 2022. godinu trebao iznositi približno 10,01 %, da bi u 2025. godini taj porast iznosio čak 18,87 %. Manji problemi uočavaju se u projekcijama za 2023. godini, gdje se očekuje manji pad ovih prihoda u odnosu na „revidiranu“ projekciju za 2022. godini koji bi trebao iznositi 3,55 %.

U dijelu izravnih poreza koji se planiraju u nastupajućem trogodišnjem razdoblju posebno mjesto zauzimaju: porez na dohodak, i porez na imovinu, čiji je naplata regulirana odredbama federalnog Zakona o porezu na dohodak i Zakona o porezima Županije Posavske. Pored ovih, svoje mjesto nalaze i: porez na dobit pojedinaca, porez na plaću, porezi na promet proizvoda i usluga, te ostali porezi, čija je ubiranje rezultat zaostalih uplata iz ranijih razdoblja.

Projekcija poreza na dohodak za razdoblje 2023.-2025. godina kao i revidirana projekcija za 2022. godinu urađena od strane Federalnog ministarstva financija prema osnovnom i programskom scenariju koji je sačinilo Odjeljenje za makroekonomsku analizu (OMA) Uprave za neizravno oporezivanje BiH, u svibnju tekuće godine. Što se tiče projekcije poreza na imovinu, poreza na plaću, poreza na dobit pojedinaca, poreza na promet proizvoda i usluga i ostalih poreza za razdoblje 2023.-2025. godina ona je urađena od strane Službe za financije na bazi izvršenja u 2020. i 2021. godini i prvih pet mjeseci tekuće godine. U nastavku dajemo

⁴ Federalno ministarstvo financija – Revidirane projekcija javnih prihoda za 2022. godinu i razdoblje 2023.-2025. godina (-akt 05-12-5-3955/22-1 od 17.05.2022. godine);

cjeloviti prikaz poreznih prihoda koji se planiraju u razdoblju 2023-2025. godina, sa usporednim podacima o izvršenju istih u 2020. i 2021. godini, planu i revidiranom planu za 2022. godinu:

Vrsta izravnih poreza	Izvršenje 2020.	Izvršenje 2021.	Plan 2022.	Revidirani plan 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.	Projekcija 2025.
Porez na dobit	174	228	340	1.350	1.350	1.350	1.350
Porez na plaću	115	16	40	450	450	450	450
Porez na imovinu	107.194	142.606	127.100	150.000	150.000	150.000	150.000
PPPU	4.633	2.981	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250
Porez na dohodak	925.288	1.014.571	1.020.000	1.165.000	1.250.000	1.330.000	1.500.000
Ostali porezi	717	499	130	3.000	3.000	3.000	3.000
Svega:	1.038.121	1.160.402	1.148.860	1.321.050	1.406.050	1.486.050	1.656.050

Iz gornje tabele vidljivo je da je kontinuirano povećanje prihoda od izravnih poreza u razdoblju 2023-2025, prije svega, u dijelu poreza na dohodak, za koji procjenjujemo da bi se već u revidiranoj projekciji za 2022. godinu mogao realizirati do iznosa od gotovo 1.165.000 KM i nastavio bi rasti kroz čitavo predstojeće trogodišnje razdoblje. Budući je porez na dohodak najznačajnija vrsta direktnih poreznih prihoda koja ima apsolutno najveći utjecaj na ukupna kretanja kod poreznih prihoda (bez indirektnih poreza) naše su procjene da bi oni u 2023. godini trebali iznositi 1.406.050 KM, zatim u 2024. godini 1.486.050 KM i konačno u 2025. godini trebali bi iznositi 1.656.000 KM.

Za razliku od neizravnih (indirektnih) poreznih prihoda i poreza na dohodak, čiju je projekciju izradilo Federalno ministarstvo financija, projekcija **neporeznih prihoda** za razdoblje 2023.-2025. godina urađena je na temelju podataka koji su Službi za financije dostavili korisnici proračuna u Instrukciji za proračunske korisnike ⁵ - Tabela prioriteta proračunskih korisnika za Dokument okvirnog proračuna Grada Orašja za razdoblje 2023.-2025. godina. Na temelju primljenih popunjenih tabela 1- Prihodi i primici proračunskog korisnika, dio koji se odnosi na neporezne prihode, te uzimajući u obzir podatke o izvršenju neporeznih prihoda u ranijim proračunskim razdobljima, Služba za financije je nakon uvida i analize u dostavljene podatke, te provedenim konzultacijama⁶ sa korisnicima proračuna izvršila projekciju neporeznih prihoda.

⁵ Instrukcija za proračunske korisnike 1 - Tabela prioriteta proračunskih korisnika za DOP Grada Orašja za razdoblje 2023.-2025. godina (akt: 05-11-4-14/22 od 14.02.2022. godine);

⁶ Zapisnik sa sastanka/konzultacija sa korisnicima proračuna za popunjavanje Instrukcije 1., za izradu DOP-a 2023.-2025.

Budući da neporezni prihodi u osnovi predstavljaju jednu široku skupinu različitih vrsta neporeznih prihoda, kao što su neporezni prihodi od poduzetništva i imovine, zatim neporezni prihodi od naknada, pristojbi i pružanja usluga, do novčanih kazni kao neporeznih prihoda, njihova naplata je regulirana putem Zakona, Uredbi, Pravilnika i Odluka među kojima ćemo navesti: Zakon o cestama F BiH, Zakon o građevinskom zemljištu F BiH, Zakon o prostornom uređenju Županije Posavske, Zakon o građenju Županije Posavske, Uredba o visini naknade za korištenje zemljišta uz javne ceste F BiH; Pravilnik o naknadama za korištenje cestovnog zemljišta F BiH, Odluka o općinskim pristojbama, Odluka o davanju u zakup poslovnih prostora, Odluka o uvjetima i načinu dodjele NGZ, Odluka o visini i načinu plaćanja komunalnog doprinosa, Odluka o organizaciji i načinu parkiranja u gradu Orašju, Privremena odluka o naknadama za korištenje podataka izmjere i katastra F BiH, Odluka o dodjeli državnog poljoprivrednog zemljišta u zakup i drugi propisi. U nastavku dajemo cjeloviti prikaz neporeznih prihoda koji se planiraju u razdoblju 2023-2025. godina, sa usporednim podacima o izvršenju istih u 2020. i 2021. godini, planu i revidiranom planu za 2022. godinu:

Vrsta neporeznih prihoda	Izvršenje 2020	Izvršenje 2021.	Plan 2022.	Revidirani plan 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.	Projekcija 2025.
Prihodi od poduzetn. aktivnosti i imovine i prihodi od PTR	942.406	1.025.522	1.886.000	1.901.000	1.201.000	1.201.000	1.201.000
Prihodi od terminala	776.699	835.820	1.700.000	1.730.000	1.030.000	1.030.000	1.030.000
Prihodi od zakupa	164.953	188.896	185.000	170.000	170.000	170.000	170.000
Prihodi od kamata PTR i drugi prihodi	754	806	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Naknade, pristojbe i prihodi od pružanja javnih usluga	990.285	1.473.051	1.429.470	1.400.170	1.405.640	1.411.140	1.416.670
Administrativne pristojbe	91.941	213.782	141.140	141.140	141.140	141.140	141.140
Komunalne naknade i pristojbe	424.430	691.609	595.000	595.000	595.000	595.000	595.000
Ostale proračunske naknade	209.944	241.068	327.530	326.530	326.500	326.500	326.500
Naknade i pristojbe po Federalnim zakonima i drugim propisima	248.482	190.699	326.500	298.200	303.700	309.200	314.700
Prihodi od pružanja usluga	10.935	13.695	13.700	13.700	13.700	13.700	13.700
Neplanirane uplate-prihodi	4.553	122.198	25.600	25.600	25.600	25.600	25.600
Novčane kazne	3.980	9.635	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Svega:	1.936.671	2.508.209	3.320.470	3.306.170	2.611.640	2.617.140	2.622.670

U projekcijama DOP-a za razdoblje 2023.-2025. godina, očekuje se značajni pad ukupnih neporeznih prihoda zbog smanjenja prihoda od terminala za čitavih 700.000 KM. Ovaj iznos korespondira sa iznosom povrata „više“ plaćenog PDV-a u prethodnim razdobljima. Budući da u nastupajućem trogodišnjem razdoblju ne očekujemo ovakve povrate izvršeno je

planiranje prihoda od terminala do iznosa stvarnih očekivanja. Pored ovoga, treba spomenuti i manje povećanje naknada, pristojbe i prihoda od pružanja javnih usluga, a što je rezultat planiranog rasta naknade za zaštitu i spašavanje, budući se u nastupajućem trogodišnjem razdoblju očekuje stalni rast prosječnih zarada u Federaciji BiH, što će za posljedicu imati veće uplate na ekonomskom kodu 722581 (posebna naknada za zaštitu spašavanje koja se obračunava na isplaćene plaće) te u manjoj mjeri na ekonomskom kodu 722582 (posebna naknada koja se obračuna na dodatna primanja po osnovu ugovora o djelu i ugovora o povremenim i privremenim poslovima). Ostale pozicije neporeznih prihoda u naredne tri godine bi trebale biti na razini revidiranog plana za 2022. godinu.

Tekući transferi (transferi i donacije) u skladu sa Pravilnikom o knjigovodstvu proračuna u Federaciji BiH ⁷, koji je u primjeni od 01.01.2015. godine planiraju se kao: primljeni tekući transferi iz inozemstva (pod-kategorija 731000), primljeni tekući transferi od ostalih razina vlasti (pod-kategorija 732000).

U nastavku dajemo cjeloviti prikaz tekućih transfera koji se planiraju u razdoblju 2023-2025 godina, sa usporednim podacima o izvršenju istih u 2020. i 2021, planu i revidiranom planu za 2022. godinu:

Vrsta tekućih transfera	Izvršenje 2020.	Izvršenje 2021.	Plan 2022.	Revidirani plan 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.	Projekcija 2025.
Tekući transferi iz inozemstva	9.238	25.366	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Tekući transferi od ostalih razina vlasti	603.364	140.319	270.000	270.000	250.000	250.000	250.000
-Država BiH	0	0	20.000	20.000	0	0	0
-Federacija BiH	455.000	0	125.000	125.000	125.000	125.000	125.000
-Županija Posavska	148.364	140.319	125.000	125.000	125.000	125.000	125.000
Svega:	612.602	165.685	280.000	280.000	260.000	260.000	260.000

Iz gornje tabele vidljivo je manje smanjenje tekućih transfera u nastupajućem trogodišnjem razdoblju u odnosu na referentnu 2022. godinu, gdje su planski ugrađeni tekući transferi iz Proračuna F BiH u iznosu od 125.000 KM koji imaju za cilj ublažavanje posljedica pandemije COVID 19 kroz nabavu hrane i lijekova, zatim kroz programe pomoći poduzetništvu, javnim poduzećima i javnim ustanovama te financiranja dijela socijalnih davanja stanovništvu, te tekući transferi iz proračuna Županije Posavske u iznosu od također 125.000 KM, od čega je najveći dio planiran za sufinansiranje prijevoza učenika, te za sufinansiranje komunalnih aktivnosti i za ublažavanje posljedica pandemije COVID 19. Imajući u vidu sve učestalije pojave prirodnih i drugih nesreća koji pogađaju ove naše prostore, gdje svakako ubrajamo o pojavu pandemije COVID 19, ističemo potrebu da se i u nastupajuće trogodišnjem razdoblju

⁷ Pravilnik o knjigovodstvu proračuna u Federaciji BiH („Službene novine F BiH“ broj: 60/14);

planiraju tekući transferi iz različitih izvora u cilju ublažavanja i uklanjanja negativnih posljedica prirodnih i drugih nesreća (poplava, suša, olujnih nevremena pa sve do pojava epidemija ili pandemija). Pored ovoga, potrebno je istaknuti manje povećanje planiranih tekućih transfera u 2022. godini u odnosu na 2023. i 2024. godinu, a što je činjenica da se tijekom ove godine održavaju opći izbori u BiH kada se redovito planira tekući transfer sa Državne razine (Središnje izborno povjerenstvo /CIK) kojim se sufinanciraju troškovi izbora. Uvažavajući gore navedeno, u razdoblju za koje se planira DOP ukupni tekući transferi se planiraju u iznosu od 260.000 KM za svaku godinu.

Kapitalni transferi (transferi i donacije) u nastupajućem trogodišnjem razdoblju za koji se izrađuje DOP mogu se promatrati kao: primljeni kapitalni transferi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija (pod-kategorija 741100), primljeni kapitalni transferi od ostalih razina vlasti (pod-kategorija 742100) i kapitalni transferi od nevladinih izvora (pod-kategorija 742200).

U nastavku dajemo cjeloviti prikaz kapitalnih transfera koji se planiraju u razdoblju 2023-2025. godina, sa usporednim podacima o izvršenju istih u 2020. i 2021. godini, planu i revidiranom planu za 2022. godinu:

Vrsta kapitalnih transfera	Izvršenje 2020.	Izvršenje 2021.	Plan 2022.	Revidirani plan 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.	Projekcija 2025.
-Primljeni kapitalni transferi iz inozemstva	64.464	0	375.000	375.000	150.000	150.000	150.000
- Primljeni kapitalni transferi od ostalih razina vlasti	242.899	827.850	1.112.150	1.112.150	800.000	800.000	800.000
-Federacija BiH	205.907	599.658	759.150	759.150	570.000	570.000	570.000
-Županija Posavska	26.992	228.192	353.000	353.000	230.000	230.000	230.000
-od drugih JLS	10.000	0	0	0	0	0	0
-Kapitalni transferi od nevladinih izvora (pojedinci i ostali)	49.073	2.171	25.000	25.000	10.000	10.000	10.000
Svega:	356.436	830.021	1.512.150	1.512.150	960.000	960.000	960.000

Odmah se uočava veliki nesrazmjer između kapitalnih primitaka koji se planiraju u 2022. godini i njihove projekcije u naredne tri godine, što se može objasniti činjenicom da je usvojeni plan za 2022. godinu apsorbirao sve projekte za koje su osigurani izvori financiranja ili će biti osigurani do kraja godine a koji uključuju i sve planirane kapitalne transfere od viših razina vlasti. Međutim, kada je riječ o projekcijama primljenih kapitalnih transfera od viših razina vlasti u naredne tri godine mi smo smanjili naša očekivanja do iznosa od 800.000 KM, pri čemu iz proračuna Federacije BiH prosječno očekujemo do 570.000 KM a iz proračuna Županije Posavske očekujemo do 230.000 KM. Do ovakvog prijedloga došli smo nakon analize izvršenja primljenih kapitalnih transfera u razdoblju od 2015-2021. godina, prema

kojoj smo prosječno trošili manje od polovice raspoloživih sredstava dok smo preostali veći dio bili prinuđeni „stornirati“ i prevoditi na konta razgraničenih prihoda (skupina 391). S toga imajući u vidu rezultate ove analize i naša očekivanja u predstojećem razdoblju procjenjujemo da bi smo u naredne tri godine mogli utrošiti do 800.000 KM kapitalnih transfera od viših razina vlasti za svaku godinu, odnosno ako ovim iznosima pridodamo i planirane kapitalne transfere iz inozemstva (približno 150.000 KM godišnje), te primljene kapitalne transfere od pojedinaca (približno do 10.000 KM godišnje) došli bi do ukupnog iznosa primljenih kapitalnih transfera za svaku pojedinu godinu koji bi mogao iznositi do 960.000 KM godišnje.

Kapitalni primici u vrijednosnom smislu, predstavljaju najmanju kategoriju prihodovne strane DOP-a za razdoblje 2023-2025. godina. Ovdje se mogu prepoznati primici od prodaje zemljišta za individualnu i poslovnu izgradnju. Kada je riječ o prodaji i prometu zemljišta, ono se radi u skladu sa odredbama Zakona o građevinskom zemljištu u F BiH, te Zakona o građenju u Županiji Posavskoj. Pored ovoga, značajno je podsjetiti da je i potrošnja ovakvo prikupljenih sredstava propisana člankom 62. Zakona o građevinskom zemljištu u F BiH, te da se u prihode od prodaje zemljišta uključuju iznosi sredstava koji su i utrošeni najkasnije do 31.12. tekuće godine. Preostali iznosi neutrošenih sredstava od prodaje zemljišta se „storniraju“ iz prihoda tekuće godine i prevode na konta razgraničenih prihoda (skupina 391) i na taj način rezerviraju za potrošnju u narednoj godini. U skladu sa gore navedenim, naše procjene govore da bi smo u nastupajućem razdoblju od „neto“ prodaje zemljišta mogli ostvariti do 200.000 KM dok bi se sa „razgraničenih“ prihoda povlačio iznos od nekih 150.000 KM, što u zbiru daje raspoloživih 350.000 KM za svaku godinu. Pored primitaka od prodaje zemljišta ovdje svoje mjesto mogu naći i primici od prodaje ostalih stalnih sredstava (vozila), kao što je slučaj sa 2022. godinom, gdje se u revidiranom planu očekuje primitak od 40.000 tak tisuća KM.

U nastavku dajemo cjeloviti prikaz kapitalnih primitaka koji se planiraju u 2023.-2025. godini, sa usporednim podacima o izvršenju istih u 2020. i 2021. godini, planu i revidiranom planu za 2022. godinu:

Vrsta kapitalnog primitka	Izvršenje 2020.	Izvršenje 2021.	Plan 2022.	Revidirani plan 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.	Projekcija 2025.
-Primici od prodaje stalnih sredstva (zemlje, vozila)	356.098	206.880	330.000	340.000	350.000	350.000	350.000
Svega:	356.098	206.880	330.000	340.000	350.000	350.000	350.000

Prenešeni dio viška prihoda (suficita) iz ranijih godina su u biti neutrošena sredstva iz Fonda 01, koja su kao višak prihoda nad rashodima poslovanja proračuna u nekoliko prethodnih godina, prevedena na konta skupine 591-Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima poslovanja i koji imaju važnu funkciju u stvaranju proračunske ravnoteže između pojačanih potreba za rashodima i uvijek nedostajućih prihoda/izvora sredstava, za pokriće tih rashoda.

Imajući u vidu gore navedeno i činjenicu da je zaključno sa 31.12.2021. godine raspoloživo ukupno 632.012 KM akumuliranog suficita iz ranijih godina stava smo da bi se u narednom razdoblju moglo rasporediti do 200.000 KM suficita za svaku godinu za koju se planira DOP.

U nastavku dajemo cjelovitu projekciju svih prihoda i primitaka u trogodišnjem razdoblju od 2023.-2025. godina, sa podacima o izvršenju istih u 2020. i u 2021. godini, planom i revidiranim planom za 2022. godinu:

Vrsta prihoda i primitka	Izvršenje 2020.	Izvršenje 2021.	Plan 2022.	Revidirani plan 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.	Projekcija 2025.
Neizravni porezi	2.030.813	1.957.979	2.205.520	2.409.830	2.348.380	2.426.190	2.621.660
Izravni porezi	1.038.121	1.160.901	1.148.860	1.321.050	1.406.050	1.486.050	1.656.050
Neporezni prihodi	1.936.671	2.508.209	3.320.470	3.306.170	2.611.640	2.617.140	2.622.670
Tekući transferi	612.602	165.685	280.000	280.000	260.000	260.000	260.000
Kapitalni transferi	356.436	830.021	1.512.150	1.512.150	960.000	960.000	960.000
Kapitalni primici	356.098	206.880	330.000	340.000	350.000	350.000	350.000
Prenešeni suficit iz ranijih godina	0	0	0	0	200.000	200.000	200.000
Svega:	6.330.741	6.829.675	8.797.000	9.169.200	8.136.070	8.299.380	8.670.380

Rizici ostvarenja projiciranih prihoda i primitaka mogu biti (I) odstupanje od predviđenog gospodarskog rasta, (II) nepredviđene promjene poreznih politika uvjetovane odsustvom stabilnih koeficijenata raspodjele neizravnih poreza ili nepredviđene promjene istih⁸, (III) makroekonomske pretpostavke, (IV) razvoj drugih događaja uvjetovanih promjenom razine duga, radom porezne administracije, trajanja pandemije Covid 19 i drugo.

Poglavlje 4: Upravljanje potrošnjom

U ovom poglavlju opisana je politika javnih rashoda i dat kratak pregled ključne problematike vezane uz oblasti upravljanja resursima javnog sektora. Data je analiza strukture javnih rashoda po glavnim ekonomskim stavkama i trendovi kretanja tijekom proteklih nekoliko godina. Ova analiza je važan element procesa srednjoročnog planiranja proračuna jer daje kontekst i temelj za izradu planova proračunske potrošnje i gornjih granica rashoda. U skladu sa planiranim okvirom raspoloživih sredstava i prihvaćenom politikom javnih rashoda u ovom poglavlju date su preporuke o strukturi proračunske potrošnje za naredni trogodišnji period po glavnim ekonomskim stavkama. S tim u vezi, detaljno su razmotrene pojedine kategorije troškova, uključujući i plaće i naknade, materijalne troškove, transfere i kapitalnu potrošnju unutar proračuna i date su njihove gornje granice potrošnje iskazane po godinama i po projektima. Prioriteti gradske izvršne vlasti u nastupajućem trogodišnjem razdoblju biti će usmjereni ka ostvarivanju glavnog strateškog cilja/programa razvoja Grada Orašja i koji se treba realizirati kroz provođenje više pojedinačnih programa, mjera i aktivnosti. Pored ovoga značajno je spomenuti da se ovim politikama želi ublažiti negativne mjere inflacije i porasta troškova života u narednom srednjoročnom razdoblju, koje sve više pogađaju kako

⁸ Odluka o carinskom terminalu („Službeni glasnik BiH“ broj: 11/16);

zaposlenike proračunskih korisnika i tako i sve ostale u cjelini. Upravo sa tim ciljem planira se povećanje tekućih rashoda, prije svega onih koji se odnose na izdatke za plaće, ali i izdatke za tekuće transfere korisnicima proračunskih sredstava, koji su namijenjeni za isplatu plaća i naknada troškova zaposlenih. Treba reći da je planirano povećanje ovih izdataka u cijelosti pokriveno realnim povećanjem izvora financiranja kroz očekivano povećanje prihoda od neizravnih poreza koji pripadaju jedinicama lokalne samouprave (JLS), te kroz planirano povećanje poreza na dohodak. Ovim povećanjem tekućih rashoda ne dovodimo u pitanje realizaciju planiranih kapitalnih projekata koji su započeti ili koji se planiraju realizirati u nastupajućem razdoblju.

Tekući rashodi

U planu proračuna za 2022. godinu ukupni tekući rashodi⁹ planirani su u iznosu od 3.946.500 KM i čine 44,61 % ukupnih rashoda i izdataka. Kada je riječ o projekcijama koje se planiraju u naredne tri godine, sukladno standardu koji je postavljen u ovom poglavlju jedan od prioriteta biti će svakako zaštita standarda uposlenika gradskih službi te uposlenika kod proračunskih korisnika koji je ozbiljno nagrižen kontinuiranim rastom troškova života iskazanim kroz rast maloprodajnih cijena osnovnih životnih namirnica, energenata, režija i sličnog. S tim u svezi, stav predlagača Dokumenta okvirnog proračuna jeste da se povećaju izdaci za plaće do iznosa 5 % na postojeću osnovicu za obračun plaća¹⁰, odnosno do projektirane inflacije koja se predviđa u narednom razdoblju. Pored ovoga, manja povećanja planiraju se i na pozicijama naknada troškova zaposlenih, poglavito u djelu naknade za topli obrok, naknada za prijevoz, otpremnine zbog odlaska u mirovinu, naknade za regres za godišnji odmor, kao i drugih naknada čija visina zavisi od porasta prosječnih zarada u Federaciji BiH. Svakako se neizostavnim nameće i potreba povećanja pojedinih izdatka za materijal, sitan inventar i usluge čije su jedinične cijene najviše rasle u posljednje vrijeme. Tu posebno ukazujemo na rast troškova goriva, električne energije, jednog dijela putnih troškova, komunalnih usluga, izdataka za tekuće održavanje i drugih nespomenutih troškova.

U nastavku dajemo cjeloviti prikaz tekućih rashoda¹¹ koji se planiraju u razdoblju 2023.-2025., sa usporednim podacima o izvršenju istih u 2020. i 2021. godini, te planom i revidiranim planom za 2022. godinu:

Vrsta tekućeg rashoda	Izvršenje 2020.	Izvršenje 2021.	Plan 2022.	Revidirani plan 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.	Projekcija 2025.
-Bruto plaće	1.572.081	1.597.171	1.870.000	1.935.000	2.030.000	2.130.000	2.235.000
-Naknade troškova zaposlenih	353.810	305.518	322.020	340.000	350.000	375.000	400.000
-Doprinosi							

⁹ Projekcija tekućih rashoda za razdoblje 2023.-2025. godina sadrži i podatak o izdacima za kamate po kreditu za izgradnju vodovoda i kanalizacije na području Grada Orašja (kredit EIB-a), čija je realizacija u tijeku.

¹⁰ Odluka o visini osnovice za obračun plaća (akt broj. 01-11-812/22 od 30.05.2022. godine);

poslodavca	168.135	170.082	200.000	207.000	217.500	228.500	240.000
-Materijal, SI i usluge	1.193.440	1.472.221	1.532.000	1.621.000	1.573.500	1.573.500	1.573.500
-Izdaci za kamate (kredit EIB-a)	12.401	6.589	22.500	20.650	19.880	19.150	18.150
Svega:	3.294.867	3.551.581	3.946.500	4.123.650	4.190.880	4.326.150	4.466.650

Tekući transferi i drugi tekući rashodi

Tekući transferi i drugi tekući rashodi u proračunu Grada Orašja planiraju se kao: (I) tekući transferi drugim razinama vlasti, (II) tekući transferi pojedincima, (III) tekući transferi neprofitnim organizacijama, (IV) subvencije javnim poduzećima, (V) subvencije privatnim poduzećima i poduzetnicima (VI) drugi tekući rashodi. U proračunu za 2022. godinu za tekuće transfere i druge tekuće rashode planiran je ukupan iznos od 1.730.880 KM i čine 19,68 % ukupnim rashoda i izdataka. Prema dostavljenim popunjenim Instrukcijama 1., resorne Službe su u nastupajućem trogodišnjem periodu predložile, a Služba za financije prihvatila i u DOP ugradila projekcije ukupnih tekućih transfera i drugih tekućih rashoda, koje bi u razdoblju 2023.-2025. godina trebale iznositi po 1.775.180 KM za svaku godinu trajanja DOP-a, što je za otprilike 2,56 % više u odnosu na postojeći plan. Ovaj bi trebao biti dostatan iznos da se isfinanciraju sve potrebne aktivnosti, programi i potrebe javnih ustanova iz oblasti kulture, predškolskog odgoja i obrazovanja, športa, socijalne skrbi, zdravstva čiji Grad Orašje osnivač, kao i velikog broja neprofitnih udruga i organizacija, uključujući i Udruge iz Domovinskoga rata, ali i druge udruge i udruženja primjerene potrebama suvremenoga čovjeka. Na kraju treba reći da su projekcije tekućih transfera koje se navode u ovom dokumentu dostatne da u određenoj mjeri izvrše usklađivanja plaća i naknada troškova uposlenika jednog dijela javnih ustanova za koje se iz gradskog proračuna osiguravaju sredstva za ove namjene.

U nastavku dajemo cjeloviti prikaz tekućih transfera koji se planiraju u razdoblju 2023.-2025. godina, sa usporednim podacima o izvršenju istih u 2020. i 2021. godini, planu i revidiranom planu tekućih transfera u 2022.;

Vrsta tekućeg transfera i drugih tekućih rashoda	Izvršenje 2020.	Izvršenje 2021.	Plan 2022.	Revidirani plan 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.	Projekcija 2025.
-Tek. transferi dr. razinama vlasti	609.677	674.777	700.180	700.180	735.180	735.180	735.180
-Tek. transferi pojedincima	337.192	273.501	380.000	380.000	380.000	380.000	380.000
-Tek. transferi neprofitnim organizacijama	393.379	288.650	295.000	295.000	300.000	300.000	300.000
-Subvencije javnim poduzećima	147.200	152.200	135.200	135.200	150.000	150.000	150.000
-Subvencije privatnim poduzećima i poduzetnicima	330.934	85.443	40.500	40.500	30.000	30.000	30.000
-Drugi tekući rashodi	176.094	157.936	180.000	180.000	180.000	180.000	180.000
Svega:	1.994.476	1.632.508	1.730.880	1.730.880	1.775.180	1.775.180	1.775.180

Kapitalni transferi

U Dokumentu okvirnog proračuna za razdoblje 2023.-2025. godina kapitalni transferi su planirani kao: (I) kapitalni transferi drugim razinama vlasti i fondovima, (II) kapitalni transferi pojedincima, (III) kapitalni transferi neprofitnim organizacijama, zatim kao (IV) kapitalni transferi javnim poduzećima i (V) kapitalni transferi u inozemstvo . U proračunu za 2022. godini ukupni kapitalni transferi planirani su u iznosu od 396.000 KM i u strukturi čine 4,50 % rashoda i izdataka. Kada je riječ o projekcijama kapitalnih transfera za predstojeće trogodišnje razdoblje posebnu pažnju želimo usmjeriti prema projektima i programima koji su već započeti i za koje su djelomično osigurana sredstva od drugih razina vlasti ili iz inozemstva, gdje posebno ističemo projekt rekonstrukcije zgrade Kulturnog centra „Ivo Gregurević“ u Orašju (nositelj aktivnosti Centar za kulturu Orašje) ili pak sufinansiranje izgradnje i opremanja objekta Doma zdravlja Orašje. Pored ovoga značajnu pažnju i sredstva želimo usmjeriti prema nabavci neophodne opreme za potrebe javnih poduzeća i javnih ustanova čiji je Grad Orašje osnivač, kao i realizaciju drugih posebno nespomenutih projekata i programa koji se mogu pojaviti u trogodišnjem razdoblju. Stav predlagača DOP-a je da se za provođenje ovih projekata, mjera i aktivnosti osigura godišnji iznos od 285.000 KM.

U nastavku dajemo cjeloviti prikaz kapitalnih transfera koji se projiciraju u razdoblju od 2023.-2025., sa podacima o izvršenju u 2020. i 2021, te planom i revidiranim planom za 2022. godini:

Vrsta kapitalnog transfera	Izvršenje 2020.	Izvršenje 2021.	Plan 2022.	Revidirani plan 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.	Projekcija 2025.
-Kapitalni transfer drugim razinama vlasti i fondovima	10.000	50.000	261.000	261.000	150.000	150.000	150.000
-Kapitalni transferi pojedincima	58.120	21.905	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
-Kapitalni transferi neprofitnim organizacijama	29.375	45.874	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
-Kapitalni transferi javnim poduzećima	4.800	0	0	0	0	0	0
Kapitalni transferi u inozemstvo	78.773	4.171	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
Svega:	181.068	121.950	396.000	396.000	285.000	285.000	285.000

Kapitalni izdaci – Nabava stalnih sredstava

Kapitalni izdaci – Nabava stalnih sredstava proračunskim dokumentima planirana je kao: (I) nabava zemljišta, (II) nabava građevina, (III) nabava opreme, (IV) nabava stalnih sredstava u obliku prava, (V) rekonstrukcija i investiciono održavanje i (VI) izdatke za otplatu dugova (kredit EIB-a i ostalo). Za ove namjene je u 2022. godini planiran iznos od 2.683.600 KM , odnosno revidiranom planom on se povećava do iznosa od 2.878.670 KM. Prema pristiglim

zahtjevima korisnika proračuna - Služba za financije Grada Orašja u prijedlogu DOP-a, za nabavu, izgradnju i rekonstrukciju stalnih sredstava u 2023. godini planira iznos od 1.845.010 KM, u 2024. godini iznos od 2.008.320 KM, i u 2025. godini iznos od 2.103.550 KM. Odmah primjećujemo veliki nesrazmjer između veličine kapitalnog proračuna u 2022. godini (posebno kada je riječ o revidiranom planu 2022.) i projekcija istog za razdoblje 2023-2025. godina (za više od milion KM), a što rezultat činjenice da se do konca tekuće 2022. godine planira realizirati projekt prečistača pitke vode na vodocrpilištu Kostrč i njegovo uvezivanje u postojeći vodoopskrbni sustav, koji kao takav sudjeluje sa 1/3 planiranih sredstava kapitalnog proračuna i da mi u ovome trenutku ne možemo prepoznati neki projekt takve veličine koji je spreman za realizaciju i za koji su u potpunosti osigurani izvori financiranja.

U nastavku dajemo cjeloviti prikaz kapitalnih izdataka koji se projiciraju u razdoblju 2023.-2025., sa usporednim podacima o izvršenju istih u 2020. i 2021., te planom i revidiranim planom u 2022. godini:

Vrsta kapitalnog izdatka	Izvršenje 2020.	Izvršenje 2021.	Plan 2022.	Revidirani plan 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.	Projekcija 2025.
-Nabava zemljišta	12.903	6.988	50.000	50.000	16.500	18.000	19.000
-Nabava građevina	659.998	843.361	1.895.000	2.015.070	993.000	1.090.800	1.145.000
-Nabava opreme	73.448	96.369	130.000	130.000	115.000	125.000	130.000
-Nabava stalnih sred. u obliku prava	58.862	1.500	26.150	43.220	33.000	36.000	38.000
-Rekonstrukcija i investicijsko održavanje	3.919	487.060	502.000	560.150	497.260	548.270	581.300
-Izdaci za otplate dugova (kredit EIB-a)	22.297	22.297	80.450	80.230	190.250	190.250	190.250
Svega:	829.427	1.457.574	2.683.600	2.878.670	1.845.010	2.008.320	2.103.550

Pričuva proračuna

U nastupajućem trogodišnjem razdoblju DOP- a Pričuva proračuna planira se u iznosu od po 40.000 KM po svakoj godini planiranja, što je iznos koji odgovara planu i revidiranom planu za 2022. godinu.

U narednoj tabeli prikazati ćemo ukupne rashode i izdatke proračuna Općine Orašje za razdoblje 2023.-2025. godina, sa usporednim podacima o izvršenju istih u 2020. i 2021., te plan i revidirani plan rashoda i izdataka u 2022. godini:

Vrsta rashoda i izdataka	Izvršenje 2020.	Izvršenje 2021.	Plan 2022.	Revidirani plan 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.	Projekcija 2025.
-Tekući rashodi i kamate	3.299.867	3.551.581	3.946.520	4.123.650	4.190.880	4.326.150	4.466.650
-Tekući transferi	1.994.476	1.632.508	1.730.880	1.730.880	1.775.180	1.775.180	1.775.180
-Kap. transferi	181.068	121.950	396.000	396.000	285.000	285.000	285.000
-Kapitalni izdaci	829.427	1.457.574	2.683.600	2.878.670	1.845.010	2.008.320	2.103.550

-Pričuva proračuna	24.993	38.750	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
Svega:	6.329.772	6.802.363	8.797.000	9.169.200	8.136.070	8.299.380	8.670.380

Na kraju dolazimo do finansijskog rezultata koji se projicira ostvariti u razdoblju 2023.-2025., sa pokazateljima o ostvarenom finansijskom rezultatu u 2020. i 2021. godini i planiranim i revidiranim finansijskim rezultatom u tekućoj 2022. godini:

Prihod/ Rashod/ Financijski rezultat	Izvršenje 2020.	Izvršenje 2021.	Plan 2022.	Revidirani plan 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.	Projekcija 2025.
Prihodi i primici	6.330.741	6.829.675	8.797.000	9.169.200	8.136.070	8.299.380	8.670.380
Rashodi i izdaci	6.329.772	6.802.363	8.797.000	9.169.200	8.136.070	8.299.380	8.670.380
Suficit/(deficit)	969	27.312	0	0	0	0	0

Poglavlje 5: Proračunski prioriteti

Proračun je glavni instrument za provođenje politika Gradonačelnika. On je sredstvo putem kojeg se strateški ciljevi provode u programe, aktivnosti i mjere koje ispunjavaju gospodarske i socijalne potrebe lokalne zajednice. Najvažniji strateški ciljevi Grada Orašja su definirani u Integriranoj strategiji razvoja Grada Orašja za razdoblje 2021.-2027. godina, sa operativnim ciljevima i programima koji imaju zadatak potpomoći u realizaciji svakog od postavljenih ciljeva. Suočeni sa zahtjevima proračunskih korisnika koji nadilaze raspoloživa sredstva, Gradonačelnik mora donijeti odluku o prioritetnim projektima koji mogu realizirati u skladu sa raspoloživim sredstvima, među kojima posebno ističemo:

1. Izgradnja športsko-rekreativne luke u Orašju;
2. Izgradnja gospodarsko-športsko-kulturnog centra Orašje- BEER FEST;
3. Rekonstrukcija kulturnog centra „Ivo Gregurević“;
4. Izgradnja zgrade Državnog projekta stambenog zbrinjavanja-Pod-projekt BIH 6;
5. Izgradnja objekta Doma zdravlja u Orašju;
6. Izgradnja gradske deponije Grada Orašja;
7. Izgradnja Gradske vijećnice;
8. Unapređenja i razvoj poduzetničke infrastrukture uz jačanje konkurentnosti gospodarstva;
9. Izgradnja, rekonstrukcija i održavanje prometne infrastrukture;
10. Unapređenje infrastrukture javnih poduzeća i javnih ustanova čiji je Grad Orašje osnivač;

U skladu sa člankom 18. Zakona o proračunima u Federaciji BiH nakon usvajanja od strane Gradonačelnika, ovaj dokument će biti objavljen na web stranici Grada Orašja.

Gradonačelnik

mr.sc. Marijan Oršolić